

**แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรณีปัญหาการแพร่กระจายมะละกอดัดแต่งพันธุกรรมในสิ่งแวดล้อม
และนโยบายของไทยเรื่อง GMOs**

จากเหตุการณ์เมื่อกลางปี พ.ศ.2547 ที่มืองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมได้สำรวจพบว่ามะละกอพันธุ์แขกดำท่าพระ ที่ปลูกในแปลงเกษตรกรหลายจังหวัดเป็นมะละกอที่มีการแต่งตัดพันธุกรรม แม้ในตอนแรกหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะมีท่าทีไม่ยอมรับว่าเกิดปัญหาขึ้น แต่เมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ทำการตรวจสอบยืนยัน พบว่ามีการแพร่กระจายมะละกอดัดแต่งพันธุกรรมในสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจริง หน่วยงานภาครัฐจึงได้ประกาศยอมรับต่อสาธารณะถึงปัญหาที่เกิดขึ้น

ซึ่งปัญหาการหลุดรอดของมะละกอดัดแต่งพันธุกรรมดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านผลกระทบต่อสิทธิเกษตรกร ปัญหาด้านการส่งสินค้าเกษตรไปยังต่างประเทศ ปัญหาผลกระทบต่อสิทธิผู้บริโภค ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการผสมข้ามระหว่างมะละกอดัดแต่งพันธุกรรมกับมะละกอพันธุ์ทั่วไป และอาจกลายเป็นปัญหาการปนเปื้อนพันธุกรรมในสิ่งแวดล้อม (Genetic Pollution) ที่ยากต่อการเยียวยาแก้ไข หรือมีอาจทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้

จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว กรมวิชาการเกษตร ในฐานะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการทดลองมะละกอดัดแต่งพันธุกรรมด้านทานโรคจุดวงแหวนระดับแปลงในภาคสนาม ณ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3 ส่วนแยกพืช จังหวัดขอนแก่น และเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 ได้แต่งตั้งทำงานขึ้นมา 2 คณะ คือ คณะทำงานตรวจสอบการหลุดรอดของมะละกอดัดแปรพันธุกรรม และคณะทำงานศึกษาคำขอสิทธิบัตรสหรัฐอเมริกา แต่จนถึงบัดนี้ยังไม่มีผลสรุปจากคณะทำงานตรวจสอบการหลุดรอดของมะละกอดัดแปรพันธุกรรม และกรมวิชาการเกษตรว่าการแพร่กระจายมะละกอดัดแต่งพันธุกรรมเกิดขึ้นจากสาเหตุใด มีความเสียหายกว้างขวางเพียงใด และใครเป็นผู้รับผิดชอบ

ยิ่งไปกว่านั้น ภายหลังจากเกิดปัญหามะละกอดัดแต่งพันธุกรรมผ่านไปกว่า 1 ปี จากการสุ่มตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่า ในปี 2548 ยังคงมีการปลูกมะละกอดัดแต่งพันธุกรรมในพื้นที่แปลงเกษตรกรในหลายจังหวัด ทั้งที่เกษตรกรเหล่านั้นก็เป็นเกษตรกรที่อยู่ในบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่ทางกรมวิชาการเกษตรส่งมอบให้มืออยู่แล้ว

ปัญหาการแพร่กระจายของพืชตัดแต่งพันธุกรรมเช่นนี้ ไม่ได้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ในช่วงปี 2542 ได้เคยมีปัญหาในลักษณะเดียวกันเกิดขึ้นมาแล้วในกรณีเรื่องฝ้ายบีที ซึ่งมีการตรวจสอบพบการแพร่กระจายหลุดรอดของฝ้ายบีทีออกไปสู่สภาพแวดล้อมในขณะที่ยังอยู่ในขั้นการศึกษาทดลอง ในระดับไร่นา ครั้งนั้นได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ แต่ไม่มีคำอธิบาย สรุปลงสาเหตุของปัญหา ไม่มีการดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา และไม่มีผู้ใดรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

และจากกรณีปัญหาฝ้ายบีทีและปัญหามะละกอตัดแต่งพันธุกรรม สะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องของระบบและกลไกในการกำกับดูแลเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosafety System) ของประเทศไทย และปัญหาความไม่มีประสิทธิภาพของหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบตามกฎหมาย จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อสร้างระบบและกลไกในการกำกับดูแลเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ โดยเร่งด่วนก่อนที่จะมีการพิจารณากำหนดหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายใด ๆ ของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งมีชีวิตตัดแต่งพันธุกรรม

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเดือนที่ผ่านมา ได้มีความพยายามของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นหน่วยงานด้านการวิจัยและส่งเสริมเทคโนโลยีชีวภาพ กับหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านกฎหมาย ที่จะผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรีและนโยบายของประเทศไทยเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์สิ่งมีชีวิตตัดแต่งพันธุกรรมในเชิงพาณิชย์ ทั้งนี้ ยังไม่ได้มีการดำเนินงานจัดการแก้ไขปัญหาการหลุดรอดแพร่กระจายของ GMOs ในสภาพแวดล้อมให้ลุล่วงไป ยังไม่ได้มีการปรับปรุงระบบกลไกในการกำกับดูแลเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและเป็นที่เชื่อมั่นของสาธารณะ ความพยายามดังกล่าว จึงดูเสมือนว่ามีเจตนาเป็นการกลบเกลื่อนปัญหา โดยทำให้เรื่องผิดกฎหมายกลับกลายเป็นความถูกต้องด้วยการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎระเบียบของรัฐ

จากปัญหาเรื่องมะละกอตัดแต่งพันธุกรรมที่เกิดขึ้น สภาพความเป็นจริงของระบบกำกับดูแลเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพของไทย และการยอมรับในสินค้าตัดแต่งพันธุกรรมของประเทศคู่ค้าสำคัญของประเทศไทย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอสนับสนุนมติคณะรัฐมนตรีและนโยบายที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของรัฐบาล ที่ยังไม่อนุญาตให้มีการทดลองพืชตัดแต่งพันธุกรรมในแปลงทดลอง และระดับไร่นา และให้มีการปลูกพืช GMOs ในเชิงพาณิชย์ และขอคัดค้านการเปลี่ยนแปลงจุดยืนดังกล่าว เนื่องจากจะนำมาซึ่งปัญหาผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อเกษตรกร ผู้บริโภค ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรของไทยในตลาดโลก

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

15 ธันวาคม 2548